

Resumé til offentliggørelse

Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej

Styrelsen for Patientsikkerhed har den 17. juli 2024 givet påbud til Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej om at sikre udarbejdelse og implementering af instrukser for medicinhåndtering, systematiske sygeplejefaglige vurderinger, tilstrækkelig journalføring samt udarbejdelse og implementering af visse instrukser.

Styrelsen for Patientsikkerhed har påbudt Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej straks:

1. at sikre udarbejdelse og implementering af instrukser for medicinhåndtering.
2. at sikre, at der er gennemført systematiske sygeplejefaglige vurderinger og opfølgning herpå for samtlige patienter.
3. at sikre tilstrækkelig journalføring, herunder udarbejdelse og implementering af instruks herom.
4. at sikre udarbejdelse og implementering af tilstrækkelige instrukser for hygiejne, brug af ikke lægeordnede håndkøbslægemidler og kosttilskud samt for personalets kompetencer, ansvars- og opgavefordeling.

Påbuddet kan ophæves, når vi ved et nyt tilsynsbesøg har konstateret, at påbuddet er efterlevet.

Baggrund

Vi gennemførte den 23. maj 2024 et varslet, reaktivt tilsyn hos Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej. Baggrunden for tilsynet var, at en anden af Fondens afdelinger havde påbud om at indstille medicinhåndtering.

Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej er et privat botilbud med fem pladser til unge mellem 18 og 26 år med udviklingsforstyrrelser, herunder autisme og ADHD. Afdeling Sensommervej er døgndækkende. Der er 10 ansatte med henholdsvis pædagogisk baggrund og erfaring fra bostedsområdet. De sundhedsfaglige opgaver består af medicinhåndtering, ledsagelse til behandlingsansvarlige læger samt sundhedsfremme og forebyggelse. Der samarbejdes med praktiserende læger samt regionspsykiatrien.

Tilsynet tog udgangspunkt i målepunkterne for bosteder 2019-2024. Målepunkterne er udtryk for de minimumskrav, som vi vurderer, skal efterleves på et sted som Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej for at understøtte, at behandling og pleje sker med den nødvendige omhu og samvittighedsfuldhed.

Ved tilsynet gennemgik vi medicin og medicinlister for to patienter og gennemførte interview med afdelingsleder, en medarbejder og en ekstern konsulent. Vi foretog overordnet journalgennemgang. Der blev ikke udført stikprøve-journalgennemgang, da den sundhedsfaglige dokumentation lå i dagbogsnotater og derfor ikke var overskuelige og systematiske.

Vi har ved afgørelsen benyttet de oplysninger, der kom frem ved tilsynet, og som er anført i tilsynsrapporten. For en detaljeret gennemgang af fundene ved tilsynsbesøget henvises til tilsynsrapporten.

Begrundelse

Instrukser for medicinhåndtering

Vi konstaterede ved tilsynet, at der manglede instrukser for og beskrivelser af relevante sundhedsfaglige arbejdsgange, herunder instrukser for medicinhåndtering. Behandlingsstedet anvendte "Medicinhåndbogen", men beskrivelserne var usystematiske og opfyldte ikke de formelle krav til instrukser.

Instruks for medicinhåndtering

Vi konstaterede ved tilsynet, at der ikke var udarbejdet en fyldestgørende instruks for medicinhåndtering.

Manglende instruks for medicinhåndtering indebærer en betydelig risiko for patientsikkerheden, fordi behovet for medicin og behandling vil basere sig på den enkelte medarbejders faglige skøn og kompetencer. Dette kan

være problematisk i forbindelse med en akut opstået situation, nyansættelser, brug af vikarer og skiftende personale.

Instruks for samarbejde med behandlingsansvarlige læger

Under tilsynet konstaterede vi videre, at der ikke forelå instruks for samarbejdet med behandlingsansvarlige læger.

Ved interviewet gjorde personalet rede for håndtering af telefonordinationer, receptfornyelse samt ophør af medicinsk behandling. Men, der forelå ikke en instruks.

Det er vores opfattelse, at det på Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej skal sikres, at der foreligger en instruks for samarbejde med de behandlingsansvarlige læger og at denne er tilstrækkeligt implementeret på behandlingsstedet for at understøtte, at behandling og pleje sker med den fornødne omhu og samvittighedsfuldhed.

Instruks for brug af ikke- lægeordinerede håndkøbslægemidler og kosttilskud

Vi konstaterede endvidere, at der ikke forelå en instruks for brug af ikke-lægeordinerede håndkøbslægemidler og kosttilskud.

Behandlingsstedet skal sikre, at der foreligger en skriftlig instruks for brug af ikke lægeordinerede håndkøbslægemidler og kosttilskud for at undgå fejlmedicinering. Indholdet skal være i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens vejledning.

Samlet vurdering af medicin håndteringen

Vores generelle indtryk var, at behandlingsstedet havde en forsvarlig praksis på området. Vi vurderer dog, at de manglende instrukser og manglende efterlevelse af vejledningen om ordination og håndtering af lægemidler og Styrelsen for Patientsikkerheds pjece "Korrekt håndtering af Medicin", 2023, udgør en væsentlig patientsikkerhedsrisiko, da reglerne skal sikre, at medicin håndtering sker på forsvarlig vis.

Det er vores opfattelse, at der på et behandlingssted som Fonden Udsigten, Sensommervej skal være instrukser for medicin håndtering.

Vi vurderer, at fraværet af eller manglende implementering af tilstrækkelige instrukser for medicin håndtering rummer en betydelig risiko for patientsikkerheden, idet instrukserne har til formål at sikre en

ensartet og sikker patientbehandling samt at forebygge tvivlssituationer hos personalet i forhold til behandling, hvor undladelse eller forkert udførelse umiddelbart kan medføre alvorlig risiko for patienten.

Vi har i vurderingen lagt vægt på, at instrukser for medicinbehandling er nødvendige for at forhindre fejl og mangler i medicinbehandling, herunder risiko for fejlmedicinering eller manglende medicinering.

Vi henviser til nedenstående afsnit om instrukser.

Sygeplejefaglige vurderinger

Det følger af vejledning nr. 9521 af 1. juli 2021 om sygeplejefaglig journalføring pkt. 5.2., at det skal journalføres, hvis en patient har aktuelle eller potentielle problemer eller risici inden for de 12 sygeplejefaglige problemområder, når det har betydning for patientens tilstand/situation og fortsatte pleje og behandling. Vurderingen heraf kan foretages af en sygeplejerske, social- og sundhedsassistent og andet personale med de fornødne kompetencer, som løser sundhedsfaglige opgaver.

På behandlingssteder, hvor der udføres pleje og behandling, og hvor der ikke eller kun i mindre omfang er tilknyttet sundhedsfagligt personale med ansvar for at foretage de sygeplejefaglige vurderinger, har ledelsen ansvaret for at sikre, at de 12 sygeplejefaglige problemområder vurderes, revurderes og opdateres, når det er relevant.

Ved tilsynet konstaterede vi, at der ikke blev foretaget systematiske og entydige sygeplejefaglige vurderinger af de 12 problemområder. Vi vurderer, at den manglende beskrivelse af pleje, behandling, opfølgning og evaluering ikke alene kan henføres til manglende journalføring, men må tages som udtryk for, at der ikke blev foretaget systematiske sygeplejefaglige vurderinger.

Det er vores opfattelse, at vurdering af disse forhold og dokumentation heraf er nødvendigt af hensyn til den enkelte patients sikkerhed, da dette udgør et væsentligt element i helhedsvurderingen af patienten og danner grundlaget for, hvilke pleje- og behandlingsindsatser der skal iværksættes.

Det er videre vores opfattelse, at manglende vurdering af relevante sygeplejefaglige problemområder og dokumentation heraf også kan have betydning for senere vurderinger af patientens tilstand, da der er risiko for, at der opstår tvivl om, hvorvidt et symptom inden for et område er

nyopstået eller ej. Det kan medføre en forsinkelse i identifikation af et potentielt problem og deraf afledt manglende relevant pleje og behandling af patienten eller forsinkelse heraf samt ved hurtig og relevant håndtering af en eventuel akut opstået situation.

Det er på denne baggrund vores vurdering, at det udgør en risiko for patientsikkerheden, når der ikke sikres tilstrækkelige sygeplejefaglige vurderinger af patienterne, og når der ikke sikres opfølgning på sygeplejefaglige observationer.

Journalføring

Ved tilsynsbesøget den 23. maj 2024 kunne vi konstatere, at der på Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej ikke blev ført journal i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1225 af 8. juni 2021 om autoriserede sundhedspersoners patientjournaler (journalføringsbekendtgørelsen) og vejledning nr. 9521 af 1. juli 2021 om sygeplejefaglig journalføring.

Systematisk og overskuelig journal

Vi konstaterede under tilsynet, at journalerne ikke var systematiske og overskuelige. Den elektroniske journal blev ført under dagsbogsnotater og det var ikke muligt at få et samlet overblik over patienternes aktuelle pleje og behandling eller vurdering af deres samtykkekompetence.

Det er vores opfattelse, at journalen skal give et systematisk og fyldestgørende overblik over patientens tilstand, så også personale, der ikke normalt varetager den enkelte patients behandling og pleje, har mulighed for at varetage plejen forsvarligt, ligesom det er nødvendigt for at understøtte kommunikationen med samarbejdspartnere.

Det er vores vurdering, at det udgør en risiko for patientsikkerheden, at journalen ikke gav et overblik over patientens sygdomme og funktionsnedsættelser, da dette danner grundlaget for tilrettelæggelsen og udførelsen af den fortsatte sygeplejefaglige behandling og pleje.

Aftaler med behandlingsansvarlig læge

Vi konstaterede, at det ikke var muligt at fremfinde beskrivelse af aftaler om kontrol og behandling, som var indgået med den behandlingsansvarlige læge. Dette blev journalført i dagbogsnotater, der var svære at fremfinde.

Det er vores vurdering, at det er nødvendigt af hensyn til den enkelte patients forløb, at det sikres dokumenteret, når der er uklarheder om behandling og er sket kontakt til lægen på den baggrund, ligesom lægens evt. tilkendegivelser efter lægekontakt skal dokumenteres.

Beskrivelse af aktuelle sygeplejefaglige problemer og risici

Vi konstaterede, at der ikke var en oversigt over patientens aktuelle sygdomme og funktionsnedsættelser.

Det er vores vurdering, at det udgør en risiko for patientsikkerheden, når overvejelser om og vurderinger af, hvilke aktuelle sygeplejefaglige problemer og risici, den enkelte patient har, ikke journalføres i tilstrækkeligt omfang, da sådanne oplysninger er nødvendige for at understøtte og sikre kontinuitet i den fortsatte pleje og behandling af den enkelte patient.

Aktuel pleje og behandling, opfølgning og evaluering

Vi konstaterede at der ikke blev udført systematisk dokumentation i borgerens journal vedrørende aktuel pleje og behandling, opfølgning og evaluering. Det var udført i dagbogsnotater.

Det er vores vurdering, at en korrekt, systematisk og fyldestgørende dokumentation af disse oplysninger i journalen er nødvendigt for at sikre kontinuitet i pleje og behandling af patienten og for at sikre den interne kommunikation på behandlingsstedet.

Informeret samtykke

Vi konstaterede under tilsynsbesøget, at behandlingsstedet ikke konsekvent skrev i journalen, om borgeren havde givet informeret samtykke. Der blev under tilsynet redegjort for, at samarbejde vedrørende aktuel pleje og behandling foregik i samarbejde med borgerne eller blev varetaget helt eller delvis i samarbejde med pårørende/værge.

Det er vores vurdering, at den utilstrækkelige journalføring af indhentelse af informeret samtykke udgør en risiko for patientsikkerheden, da grundlaget for behandlingen så ikke fremgår klart af journalen, og at behandlingen sker med respekt for patientens selvbestemmelsesret.

Udarbejdelse og implementering af instruks for journalføring

Vi konstaterede, at der på Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej ikke var udarbejdet og implementeret skriftlige instrukser for journalføring.

Det er vores opfattelse, at der på et behandlingssted som Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej skal være instrukser for journalføring.

Det er vores vurdering, at fraværet og manglende implementering af instruks for journalføring rummer en betydelig risiko for patientsikkerheden, idet instrukserne har til formål at sikre en ensartet og sikker patientbehandling samt at forebygge tvivlssituationer hos personalet i forhold til behandling, hvor undladelse eller forkert udførelse umiddelbart kan medføre alvorlig risiko for patienten.

Vi henviser til nedenstående afsnit om instrukser.

Samlet vurdering vedr. journalføring

Det er vores vurdering, at de beskrevne grundlæggende og gennemgående mangler i form af ikke ajourført, fyldestgørende og systematisk journalføring rummer en betydelig fare for patientsikkerheden både med hensyn til sikring af kontinuitet og kvalitet i pleje og behandling af den enkelte patient.

Instrukser

Det fremgår af vejledning nr. 9001 af 20. november 2000 om udfærdigelse af instrukser, at instrukser er et nødvendigt arbejdsredskab til styrkelse af patientsikkerhed.

Instrukserne har til formål at sikre en ensartet og sikker patientbehandling samt at forebygge tvivlssituationer hos personalet i forhold til behandling, hvor undladelse eller forkert udførelse umiddelbart kan medføre alvorlig risiko for patienten.

Det er vores opfattelse, at der på et behandlingssted som Fonden Udsigten, afdeling Sensommervej skal være instrukser for hygiejne, brug af ikke lægeordinerede håndkøbslægemidler og kosttilskud samt for personalets kompetencer, ansvars- og opgavefordeling.

Vi konstaterede, at der ikke forelå en instruks for hygiejne og smitsomme sygdomme. Medarbejderne kunne ikke redegøre for korrekt håndhygiejne i forbindelse med sundhedsfaglige opgaver.

Der var heller ikke en instruks, der beskrev patienternes behov for behandling og hvordan medarbejderne skulle forholde sig ved

ulykkestilfælde, smitsomme sygdomme og akut sygdom samt ved tilkald af læge.

Der forelå heller ikke instruks for personalets kompetencer, ansvars- og opgavefordeling, men der blev redegjort for delegation af sundhedsfaglige opgaver.

Sammenfattende manglede der relevante sundhedsfaglige instrukser med beskrivelser af arbejdsgange. Der manglede for eksempel en tydelig angivelse af ansvar og kompetencer i forhold til hvem, der havde hvilke kompetencer i forbindelse med udførelse af sundhedsfaglige opgaver.

Vi vurderer, at fraværet af de nævnte sundhedsfaglige instrukser rummer en betydelig risiko for patientsikkerheden, idet instrukserne har til formål at sikre en ensartet og sikker patientbehandling samt at forebygge tvivlsituationer hos personalet i forhold til behandling, hvor undladelse eller forkert udførelse umiddelbart kan medføre alvorlig risiko for patienten.

Det er ledelsens ansvar, at der foreligger de nødvendige instrukser, ligesom ledelsen har ansvar for, at instruksen er kendt af personalet og for at påse, at arbejdet udføres i overensstemmelse med instruksen.

Vi finder desuden anledning til at oplyse, at ledelsen – ud over udarbejdelse af instrukser – også har ansvaret for:

- at instrukserne er kendt af personalet
- at instrukserne har en sådan udformning, omfang og placering, at de er anvendelige i det daglige arbejde
- at nyansatte og vikarer introduceres til afdelingens instrukser
- at påse, at arbejdet udføres i overensstemmelse med de udarbejdede instrukser

Vi skal i øvrigt henlede opmærksomheden på, at der stilles visse formelle krav til instrukserne. Det er således et krav, at instrukserne løbende opdateres, at instruksen indeholder dato for ikrafttrædelse og for seneste ajourføring, og at instruksen angiver, hvem der har udarbejdet instruksen, jf. de principper der fremgår af vejledning nr. 9001 af 20. november 2000 om udfærdigelse af instrukser.

Samlet vurdering

Vi vurderer, at de mangler i relation til medicin håndtering, systematiske sygeplejefaglige vurderinger og journalføring samt de manglende sundhedsfaglige instrukser samlet set udgør større problemer af betydning for patientsikkerheden.

